

การปกครองของรัฐและกฎหมาย: สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบ

State Governance and the Law: Rights, Duties, and Accountability

อุทิศ ทาหอม¹

Retrieved 14-06-2024; Revised 22-06-2024; Accepted 26-06-2024

บทคัดย่อ

บทความวิชาการเรื่อง "การปกครองของรัฐและกฎหมาย: สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบ" ได้ศึกษาและนำเสนอเกี่ยวกับบทบาทของการปกครองของรัฐและกฎหมายในมิติของสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบ โดยมุ่งเน้นถึงความสำคัญของการมีรัฐบาลและกฎหมายในการสร้างความสงบเรียบร้อย การปกป้องสิทธิของพลเมือง และส่งเสริมความดีส่วนรวม โดยนำเสนอถึงที่มาของการปกครองของรัฐและกฎหมายตั้งแต่ยุคอารยธรรมโบราณ เช่น กฎหมายฮัมมูราบี กฎหมายของกรีก และกฎหมายโรมัน ไปจนถึงยุคกลาง ยุคฟื้นฟูศิลปวิทยา และยุคความชัดเจนของกฎหมาย ซึ่งแต่ละยุคมีการพัฒนาที่สำคัญที่ส่งผลต่อระบบกฎหมายสมัยใหม่ นอกจากนี้บทความนี้ยังได้อธิบายถึงหลักการของการแบ่งแยกอำนาจ เป็นพื้นฐานสำคัญของการปกครองในระบบประชาธิปไตยสมัยใหม่ โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ อำนาจอธิปไตย อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ เพื่อป้องกันการรวมตัวของอำนาจและรับรองการตรวจสอบและถ่วงดุล พร้อมทั้งนำเสนอสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบที่ได้รับการคุ้มครองภายใต้กฎหมายมหาชน เช่น เสรีภาพในการพูด การชุมนุม และการนับถือศาสนา รวมถึงหน้าที่ของพลเมือง เช่น การปฏิบัติตามกฎหมาย การจ่ายภาษี และการมีส่วนร่วมในกระบวนการประชาธิปไตย

¹ รองศาสตราจารย์สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Associate Professor, Department of Social Development Faculty of Humanities and Social Sciences
Buriram Rajabhat University Email arm.utit.tahom@gmail.com utis.th@bru.ac.th โทร. 093-3361495

นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่รัฐและหน่วยงานของรัฐในการปฏิบัติตามมาตรฐานทางกฎหมายและจริยธรรม และการใช้อำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐและหน่วยงานของรัฐให้เป็นไปตามกฎหมายที่กำหนดไว้ รวมถึงการปฏิบัติตามขั้นตอนทางกฎหมายและหลักจริยธรรม การใช้อำนาจอย่างเหมาะสมและการหลีกเลี่ยงการกระทำที่ผิดกฎหมาย

คำสำคัญ : การปกครองของรัฐ, ภายใต้กฎหมาย, สิทธิ หน้าที่, ความรับผิดชอบ

Abstract

The Academic article "State governance and law: rights, duties and responsibilities" has studied and presented the role of state governance and law in the dimensions of rights, duties and responsibilities. It focuses how crucial laws and a government are to establishing peace and order. Defending residents' rights and advancing the common good It explains how rules and governments originated in past societies, including the Hammurabi codes. Up to the middle Ages, Greek and Roman law applied. The Renaissance and the period of codified law significant advancements from every age have an impact on the current legal system. The concepts of separation of powers are also explained in this page. It serves as a crucial foundation for modern democracies' governance. Legislative, executive, and judicial powers make up its three components. This is to maintain checks and balances and avoid the concentration of power. It also outlines the obligations, rights, and responsibilities that are safeguarded by public law, including the freedoms of expression, assembly, and religion. It covers civic responsibilities including following the law, filing taxes, and taking part in the political process. It also covers the obligations placed on public servants and government agencies to uphold moral and legal principles, as well as the necessity of exercising their authority and performing their tasks in conformity with established legal frameworks. Including abiding with ethical standards and the law. Proper use of power and avoidance of illegal acts

Keywords: State Governance, Under the Law, Rights, Duties, Accountability

บทนำ

รัฐบาลมีบทบาทสำคัญในโครงสร้างและการทำงานของสังคม โดยแก่นแท้แล้ว รัฐบาลมีหน้าที่รับผิดชอบในการสร้างกฎเกณฑ์และกฎหมายเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย ปกป้องสิทธิของพลเมือง และส่งเสริมความดีส่วนรวม ความสำคัญของรัฐบาลสามารถเห็นได้ในชีวิตประจำวันในด้านต่างๆ ตั้งแต่เสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ความยุติธรรมทางสังคม ไปจนถึงด้านสาธารณสุขและความมั่นคงของชาติ หน้าที่หลักประการหนึ่งของรัฐบาลคือการสร้างและบังคับใช้กฎหมายที่ควบคุมพฤติกรรมภายในสังคม (Brawley, O. W. (2017) กฎหมายได้ถูกออกแบบมาเพื่อปกป้องบุคคลและทรัพย์สิน เพื่อให้มั่นใจว่าพลเมืองอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

กฎหมายปกครองเป็นสาขาหนึ่งของกฎหมายมหาชน (Administrative law is a branch of public law) ที่ควบคุม กำกับ ดูแลภาครัฐตั้งแต่การสร้างกฎและการบังคับใช้ ไปจนถึงการตัดสินใจและการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคล หน้าที่ของกฎหมายปกครองต่อสังคมมีความสำคัญอย่างมาก เพื่อให้แน่ใจว่าการกระทำของรัฐบาลถูกต้องตามกฎหมาย สมเหตุสมผลและมีความยุติธรรม กฎหมายปกครองช่วยรักษาหลักนิติธรรมและป้องกันการใช้อำนาจตามอำเภอใจ การกำกับดูแลทางกฎหมายนี้ทำให้มั่นใจได้ว่าการดำเนินการทั้งหมดของรัฐบาลนั้นมีความสมเหตุสมผล (Rodríguez-Arana, 2015) โปร่งใส (Transparent) และตรวจสอบได้ (Accountable) ส่งเสริมความไว้วางใจและความชอบธรรมในการบริหารราชการ พร้อมทั้งปกป้องสิทธิและเสรีภาพของบุคคล (Protecting The Rights and Liberties of Individuals) ผ่านกลไกของศาลปกครอง เพื่อให้คุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของพลเมือง กฎหมายปกครองยังมีส่วนช่วยในการกำกับดูแลที่ดีด้วยการส่งเสริมความรับผิดชอบและความโปร่งใภายในหน่วยงานของรัฐ ป้องกันการทุจริต (Corruption) สร้างความเชื่อมั่นว่าการดำเนินการด้านการบริหารจะเป็นไปเพื่อสาธารณประโยชน์มีประสิทธิภาพของสังคมประชาธิปไตย (Coglianese, 2015) เพื่ออธิบายให้ชัดเจนผู้เขียนขอจำแนกข้อพิพาทของกฎหมายปกครอง 3 ประการ คือ

ประการแรก ข้อพิพาทระหว่างรัฐและประชาชน (Dispute Between the State and the Public) อาจมีได้หลายรูปแบบเกิดขึ้นจากประเด็นเรื่องสิทธิพลเมือง นโยบายทางเศรษฐกิจ กฎระเบียบด้านสิ่งแวดล้อม และความยุติธรรมทางสังคม ข้อพิพาทเหล่านี้มักมีรากฐานมาจากผลประโยชน์ที่ขัดแย้งกันของรัฐบาลซึ่งพยายามรักษาความสงบเรียบร้อยและส่งเสริมผลประโยชน์ของชาติ และสาธารณะซึ่งเรียกร้องเสรีภาพส่วนบุคคลและการปฏิบัติที่เท่าเทียมกัน

ประการที่สองข้อพิพาทระหว่างรัฐและภาคเอกชน (Dispute Between the State and the Private Sector) เกิดขึ้นในรูปแบบต่าง ๆ รวมถึงความขัดแย้งด้านกฎระเบียบ นโยบายภาษี การแทรกแซงตลาด และกฎหมายแรงงาน ข้อพิพาทเหล่านี้มักเกิดจากบทบาทของรัฐในการควบคุมและกำกับดูแลกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และการแสวงหาผลกำไรและการเติบโตของภาคเอกชน

ประการที่สามข้อพิพาทระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐและสาธารณชน (Dispute Between Government Officials and the Public) เกิดขึ้นในหลากหลายรูปแบบรวมถึงการประท้วง การทำทนายทางกฎหมาย การรณรงค์ในที่สาธารณะ และการเผชิญหน้าของสื่อ ข้อพิพาทเหล่านี้มักเกี่ยวข้องกับประเด็นต่าง ๆ เช่น ความโปร่งใส การทุจริต การตัดสินใจเชิงนโยบาย และการบังคับใช้กฎหมาย

ในบทความนี้ผู้เขียนขอเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิหน้าที่ภายใต้กฎหมายปกครอง โดยแบ่งเนื้อหา ได้แก่ รากฐานทางสังคมของระบบกฎหมาย และ การนำหลักกฎหมายมาประยุกต์ใช้กับสังคม เพื่อทำความเข้าใจรากฐานทางวิชาการกฎหมายกับสังคมต่อไป

ที่มาของการปกครองของรัฐและกฎหมาย

ต้นกำเนิดและวิวัฒนาการของกฎหมายมหาชน (The origins and evolution of public law) หรือ กฎหมายปกครองเป็นสาขาหนึ่งของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและรัฐตลอดจนโครงสร้างและการดำเนินงานของรัฐบาลเอง ต้นกำเนิดของสาขานี้ย้อนกลับไปถึงอารยธรรมโบราณ ซึ่งมีความผูกพันในการควบคุมกิจการสาธารณะและรักษาความสงบเรียบร้อยภายในสังคม ผู้เขียนขอจัดแบ่งออกเป็น 3 ยุค

1. ยุคอารยธรรมโบราณ การกำเนิดของระบบกฎหมายสามารถย้อนกลับไปสู่อารยธรรมในยุคแรก ๆ ที่นำความยุติธรรมและการปกครองมาใช้อย่างเป็นทางการ เช่น เมโสโปเตเมีย กรีซและโรมการพัฒนาประมวลกฎหมายและหลักการทางกฎหมายไม่เพียง แต่ควบคุมชีวิตประจำวันเท่านั้น แต่ยังวางรากฐานสำหรับระบบกฎหมายสมัยใหม่ กฎหมายโบราณมีส่วนสำคัญในการสร้างบรรทัดฐานทางสังคม การแก้ไขความขัดแย้ง และการรับรองการคุ้มครองทรัพย์สินและสิทธิส่วนบุคคล (Lindseth, 2020) ต้นกำเนิดของกฎหมายมีอิทธิพลต่อกรอบกฎหมายร่วมสมัยและเป็นหลักการสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความยุติธรรมของกฎหมายในปัจจุบัน ผู้เขียนขอแบ่งที่มาของกฎหมายในยุคอารยธรรมโบราณ 3 ประการ ดังนี้

ประการแรก ประมวลกฎหมายฮัมมูราบี (Hammurabi) ฉบับหนึ่งของงานเขียนที่มีความยาวมาก ได้ออกกฎหมายเพื่อควบคุมชีวิตทั้งภาครัฐและเอกชน ประมวลกฎหมายฮัมมูราบี (The Code of Hammurabi) เป็นหนึ่งในงานเขียนที่ถดถอยที่สุดที่มีความยาวมาก และทำหน้าที่เป็นเอกสารทางกฎหมายที่สำคัญจากเมโสโปเตเมียโบราณ ย้อนหลังไปถึงประมาณ 1754 ปีก่อนคริสตศักราช ก่อตั้งขึ้นโดยกษัตริย์ฮัมมูราบีแห่งบาบิโลนมีชื่อเสียงเป็นอย่างมาก เป็นแนวทางกฎหมายและระเบียบ ซึ่งประมวลกฎหมายฮัมมูราบีประกอบด้วยกฎหมาย 282 ฉบับที่แก้ไขปัญหาคriminal ต่าง ๆ รวมถึงความยุติธรรมทางอาญา สิทธิในทรัพย์สิน กฎหมายครอบครัว และธุรกรรมเชิงพาณิชย์ ควบคุมชีวิตทั้งภาครัฐและเอกชนซึ่งครอบคลุมถึงอาชญากรรมเช่นการโจรกรรมและการทำร้ายร่างกายตลอดจนข้อบังคับสำหรับการแต่งงานการหย่าร้างและมรดกเป็นหลัก. การของการลงโทษ ที่เรียกว่า "ตาต่อตา (An Eye For An Eye)" มีวัตถุประสงค์เพื่อความยุติธรรม สร้างบทลงโทษที่เหมาะสมกับการกระทำ ความผิด นอกจากนี้ยังเป็นหลักจรรยาบรรณได้จัดตั้งสังคมแบบลำดับชั้นซึ่งชนชั้นต่าง ๆ เช่น ขุนนาง (Nobles) สามัญชน (commoners) และทาส (Slaves) มีสิทธิและความรับผิดชอบที่แตกต่างกัน กำหนดไว้อย่างชัดเจนภายใต้กรอบกฎหมายฮัมมูราบี (Talesh, 2022)

ประการที่สอง กรีซ (Greece) นครรัฐของกรีก โดยเฉพาะเอเธนส์ ได้นำแนวคิดแรกเริ่มของประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมของพลเมือง ซึ่งนำไปสู่การพัฒนากฎหมายที่ควบคุมความประพฤติสาธารณะและกิจการของรัฐ กรีซถือเป็นแนวคิดประชาธิปไตยในยุคแรกมีอิทธิพลอย่างมากต่อการพัฒนากฎหมายที่ควบคุมความประพฤติสาธารณะและกิจการของรัฐ ซึ่งนครเอเธนส์ได้นำหลักประชาธิปไตยโดยตรง คือ ให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมต่อการตัดสินใจ ให้ประชาชนชายลงคะแนนเสียงในการออกกฎหมาย การกระทำดังกล่าวถือได้ว่าเป็นการส่งเสริมพลเมืองให้มีความเข้มแข็งกับการบริหารงานยุติธรรมผ่านคณะลูกขุน (Juries) จนนำไปสู่การพัฒนากฎหมายที่เป็นลายลักษณ์อักษร (Written Laws) เพื่อประกาศให้สาธารณชนได้รับรู้และเข้าถึงองค์ความรู้อย่างทั่วกัน (Emerson, 2019) ขณะเดียวกันกฎหมายกรีซครอบคลุมทั้งกิจการสาธารณะและเอกชน รวมถึงสิทธิในทรัพย์สิน ความสัมพันธ์ในครอบครัว และหน้าที่ของพลเมืองที่มีต่อรัฐ

ประการที่สาม กรุงโรม (Rome) กฎหมายโรมันโดยเฉพาได้ละสืบสองและต่อมา Corpus Juris Civilis ได้วางรากฐานสำหรับกฎหมายสาธารณะสมัยใหม่ส่วนใหญ่โดย การจัดระบบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารราชการและสิทธิพลเมือง สำหรับ กฎหมาย 12 โต๊ะนั้นได้ถูกสร้างขึ้นประมาณ 450 ปีก่อนคริสตกาล เป็นความพยายามครั้งแรกในการสร้างประมวลกฎหมายที่มีผล

ผูกพันทั้งกับขุนนาง (patrician) ผู้รับใช้ (plebeian) และกงสุล (consuls) ที่จะต้องบังคับใช้ และรวบรวมกฎหมายแพ่ง (Body of Civil Law) ภายใต้จักรพรรดิจัสติเนียนที่ 1 ของไบแซนไทน์ในศตวรรษที่ 6 เนื้อหาของกฎหมายและการตีความทางกฎหมายกลายเป็นรากฐานสำคัญสำหรับการพัฒนาระบบกฎหมายสมัยใหม่ในยุโรป ขณะเดียวกันกฎหมายโรมันมีความเชื่อมโยงเกี่ยวกับการบริหารราชการ ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่และสิทธิของรัฐเกี่ยวกับทรัพย์สินและสัญญาต่าง ๆ (Chiao, 2018) นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับการปกป้องสิทธิพลเมืองรวมถึงสิทธิการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรม ถือได้ว่ากฎหมายโรมันมีบทบาทสำคัญต่อวงการกฎหมายเป็นอย่างมาก

2. ยุคกลางและยุคฟื้นฟูศิลปวิทยา (Medieval and Renaissance Periods) ยุคกลางเห็นการเพิ่มขึ้นของระบบศักดินาซึ่งกฎหมายสาธารณะมักเกี่ยวพันกับพระราชกฤษฎีกาของพระมหากษัตริย์และอิทธิพลของศาสนจักร ยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาและยุคปฏิรูปทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญรวมถึงการเกิดขึ้นของรัฐชาติและการลดลงของระบบศักดินามีบทบาทสำคัญต่อระบบกฎหมายสาธารณะที่เป็นทางการมากขึ้น สำหรับในช่วงเวลาดังกล่าวระบบศักดินา (Feudal Systems) ถือได้ว่ามีอำนาจควบคุมเศรษฐกิจและสังคม ข้าราชการบริวาร (Vassals) ต้องสาบานว่า "จะจงรักภักดีต่อเจ้านายของตนเอง" เพื่อแลกกับการคุ้มครองและสิทธิในการทำประโยชน์จากที่ดินของขุนนาง (lords) (Loughlin, 2010) นอกจากนี้พระมหากษัตริย์ (Monarchs) มีอำนาจสำคัญต่อการออกกฎหมาย พระราชกฤษฎีกา (decrees) สามารถจัดตั้งกฎหมายให้สิทธิพิเศษและแก้ไขข้อพิพาทได้ คริสตจักรมีบทบาทสำคัญในการบัญญัติให้สอดคล้องกับหลักคำสอนทางศาสนา เพื่อปกครองชีวิตของประชาชนผ่านนักบวชในศาสนา เช่น การแต่งงาน การรับมรดก เป็นต้น (Tostes, 2021)

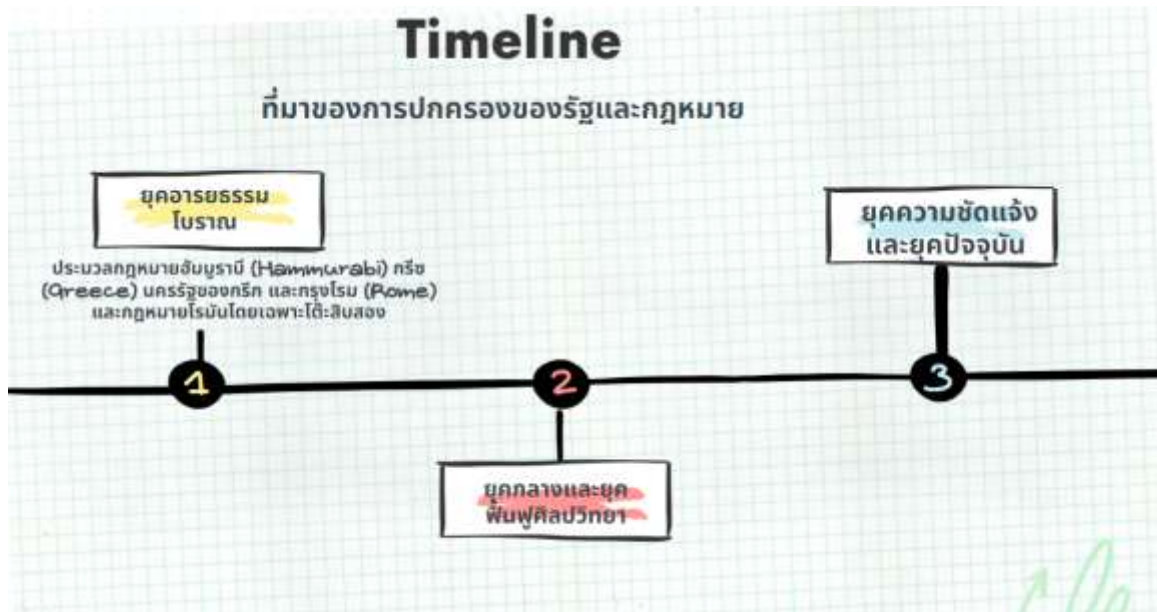
จากยุคฟื้นฟูเข้าสู่ยุคปฏิรูปกฎหมาย (Reformation Periods) เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านสังคมการเมืองและกฎหมาย การเกิดขึ้นของรัฐบาลและการลดลงของศักดินาทำให้ระบบกฎหมายสาธารณะที่เป็นทางการมากขึ้น การรวมอำนาจโดยพระมหากษัตริย์และการลดลงของขุนนางศักดินานำไปสู่การก่อตั้งรัฐชาติแบบรวมศูนย์ (Centralized Nation-States) จำเป็นต้องมีระบบกฎหมายที่เป็นเอกภาพและเป็นทางการมากขึ้นในการควบคุมดินแดนขนาดใหญ่ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจส่งผลให้เกิดการเติบโตของการค้าและการเพิ่มขึ้นของชนชั้นนายทุนมีผลทำให้ระบบศักดินาลดลง ซึ่งในช่วงเวลาดังกล่าวได้พยายามส่งเสริมเกี่ยวกับมนุษยนิยม (Humanism) และการศึกษาคำรู้กฎหมายโรมัน นักวิชาการด้านกฎหมายที่มหาวิทยาลัย

โบโลญญา (University of Bologna) ได้ศึกษาและสอนหลักกฎหมายของโรมัน ซึ่งมีอิทธิพลต่อการพัฒนาระบบกฎหมายสมัยใหม่ตามมา สำหรับการปฏิรูปโดยโปรเตสแตนต์ทำให้อำนาจของคริสตจักรคาทอลิกนำไปสู่ความวุ่นวายทางศาสนาและการเมือง ส่งผลให้มีการจัดตั้งรัฐโปรเตสแตนต์ด้วยระบบกฎหมายของตนเอง ทำให้ภูมิภาคทางกฎหมายมีความหลากหลายมากขึ้นจนทำให้เกิดการเคลื่อนไหวไปสู่ประมวลกฎหมาย พระมหากษัตริย์และรัฐบาลพยายามที่จะสร้างประมวลกฎหมายที่ครอบคลุม เพื่อนำไปใช้ให้ทั่วถึงภายในประเทศ (กิจบัติ ก้องเบญจกุล, 2554)

3. ยุคความขัดแย้งและยุคปัจจุบัน (Enlightenment and Modern Era) ยุคตรัสรู้มีความสำคัญต่อการพัฒนากฎหมายมหาชน โดยนักปรัชญาสนับสนุนการแบ่งแยกอำนาจ สิทธิส่วนบุคคล และหลักนิติธรรมการกำหนดกรอบรัฐธรรมนูญในประเทศต่าง ๆ เช่น รัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกา และปฏิญญาสิทธิมนุษยชนและพลเมืองของฝรั่งเศส ได้ทำให้หลักกฎหมายมหาชนแข็งแกร่งขึ้น ยุคความขัดแย้ง หรือ ยุคแห่งการรู้แจ้ง (The Enlightenment Period) เกิดขึ้นในช่วงศตวรรษที่ 17 และ 18 มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนากฎหมายมหาชน (Development Of Public Law) นักปรัชญาและนักคิดในยุคนี้ได้สนับสนุนแนวคิดที่มีอิทธิพลอย่างลึกซึ้งต่อระบบกฎหมายสมัยใหม่ สำหรับนักคิดคนสำคัญ คือ มอนเตสกีเออ (Montesquieu) ได้เสนอการแบ่งแยกอำนาจผ่านงานเขียน "จิตวิญญาณแห่งกฎหมาย (The Spirit of the Laws)" ได้โต้แย้งว่าการแบ่งอำนาจของรัฐบาลออกเป็น 3 ประการ ได้แก่ ผู้บริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายตุลาการ จะป้องกันการปกครองแบบเผด็จการและรับรองระบบการตรวจสอบและถ่วงดุล (Checks And Balances) ส่วนนักคิดคนสำคัญที่ได้นำเสนอสิทธิส่วนบุคคล คือ John Locke และ Jean-Jacques Rousseau เน้นย้ำถึงความสำคัญของสิทธิส่วนบุคคลและสัญญาทางสังคม (Social Contract) ทฤษฎีของ Locke เกี่ยวกับสิทธิตามธรรมชาติในชีวิตเสรีภาพและทรัพย์สินมีอิทธิพลต่อสังคมประชาธิปไตย ในช่วงเวลานี้ทำให้สังคมเริ่มเปิดกว้างการรับรู้ทางกฎหมายจนส่งผลทำให้เกิดการส่งเสริมหลักนิติธรรม (Rule of Law) หมายความว่าบุคคลและสถาบันทั้งหมดอยู่ภายใต้และรับผิดชอบกฎหมาย เป็นพื้นฐานการปกครองของประชาธิปไตยและลดการใช้อำนาจโดยพลการ ถือได้ว่าเป็นรากฐานที่สำคัญของความยุติธรรม (วรเจตน์ ภาคีรัตน์, 2567)

สำหรับยุคสมัยใหม่ (The Modern Era) ได้มีการประยุกต์ใช้แนวคิดผ่านการกำหนดกรอบรัฐธรรมนูญในประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกานำมาใช้ใน 1787 เป็นเอกสารสำคัญที่กำหนดกรอบการทำงานสำหรับรัฐบาล หลักนำการแบ่งแยกอำนาจการ

ตรวจสอบ ถ่วงดุล (Checks And Balances) และการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลผ่านสิทธิพลเมือง (Bill of Rights) รัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกาเป็นต้นแบบของการปกครองระบอบประชาธิปไตยทั่วโลก นอกจากนี้เกิดปฏิญญาฝรั่งเศสว่าด้วยสิทธิมนุษยย์และพลเมืองนำมาใช้ในปี 1789 ระหว่างการปฏิวัติฝรั่งเศส ปฏิญญานี้กล่าวถึงสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานและหลักการของอำนาจอธิปไตย ได้ประกาศความเสมอภาคของทุกคน สิทธิเสรีภาพ (The Right to Liberty) ทรัพย์สิน (Property) ความมั่นคง (Security) และการต่อต้านการกดขี่ (Security) ปฏิญญานี้มีอิทธิพลต่อการพัฒนากฎหมายสิทธิมนุษยชนทั่วโลก ซึ่งการพัฒนากฎหมายรัฐธรรมนูญในประเทศต่าง ๆ เพื่อให้มั่นใจว่าการกระทำของรัฐบาลสอดคล้องกับมาตรฐานทางกฎหมายสูงสุดในช่วงเวลาดังกล่าวได้เห็นความก้าวหน้าของสิทธิพลเมือง โดยมีการเคลื่อนไหวต่าง ๆ ที่สนับสนุนสิทธิของกลุ่มชายขอบ (Marginalized Groups) การเปลี่ยนแปลงทางกฎหมาย เช่น การเลิกทาส (slavery) สิทธิสตรี (Women's Suffrage) และการออกกฎหมายสิทธิพลเมือง (Civil Rights Legislation) ได้ขยายการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคล (The Protection of Individual Rights) ในศตวรรษที่ 20 ได้มีการจัดตั้งสถาบันและข้อตกลงทางกฎหมายระหว่างประเทศ เช่น สหประชาชาติและปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (1948) การพัฒนานี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมสันติภาพความมั่นคงและสิทธิมนุษยชนในระดับโลก (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, 2567)

ภาพที่ 1 ที่มาของการปกครองของรัฐและกฎหมาย

จะเห็นได้ว่ารากฐานที่มาของกฎหมายของมหาชน (Public Law) ทำให้เกิดกฎหมายต่าง ๆ ได้แก่ 1. รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายที่กำหนดโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของรัฐ รวมถึงสิทธิและเสรีภาพของประชาชน 2. กฎหมายปกครอง กฎหมายที่ควบคุมการทำงานของหน่วยงานรัฐและการใช้อำนาจของรัฐ 3. กฎหมายอาญา เป็นกฎหมายที่กำหนดบทลงโทษสำหรับการกระทำผิดที่มีผลกระทบต่อสังคมและรัฐ และ 4. กฎหมายสิทธิมนุษยชน เป็นกฎหมายที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพพื้นฐานของมนุษย์

โครงสร้างอำนาจของผู้ทำการปกครองที่ได้รับมอบหมาย

โครงสร้างอำนาจของผู้บริหารที่ได้รับมอบหมาย (Power Structure of the Designated Administrators) หรือ หลักการของการแบ่งแยกอำนาจ (Principle of Separation of Powers) เป็นรากฐานสำคัญของการปกครองในระบบประชาธิปไตยสมัยใหม่ ได้รับอิทธิพลจากจอห์น ล็อค (John Locke) และถูกพัฒนาเพิ่มเติมจาก มงเตสกีเยอ (Montesquieu) เพื่อสร้างแนวทางตรวจสอบถ่วงดุลรัฐบาล ไม่ให้ใช้อำนาจจนเกินไป ซึ่งผลงานของ จอห์น ล็อค (John Locke) คือ "Two Treatises of Government" ได้อธิบายการแบ่งแยกอำนาจออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ฝ่ายนิติบัญญัติ (legislative) ฝ่ายบริหาร (Executive) และสหพันธ์ หรือการต่างประเทศ (Foreign Affairs) จอห์น ล็อค (John Locke) ตั้งข้อสังเกตว่าการแบ่งแยกนี้มีความสำคัญต่อการปกป้องเสรีภาพและป้องกันการปกครองแบบเผด็จการ มีกล่าววว่า

“อาจเป็นการล่อลวงมากเกินไปต่อความอ่อนแอของมนุษย์ มีแนวโน้มที่จะยึดอำนาจบุคคลเดียวกับที่มีอำนาจในการออกกฎหมายก็มีอำนาจที่จะประหารชีวิตได้เช่นกัน โดยที่จะได้ยกเว้นตัวเองจากการเชื่อฟังคำสั่งของ กฎหมายที่จัดทำขึ้นและเหมาะสมกับกฎหมายทั้งในด้าน การสร้างและการบังคับใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัวของตน” (Locke, 2021)

ต่อมาภายหลังมงเตสกีเยอ (Montesquieu) ได้นำแนวคิดของจอห์น ล็อค (John Locke) มาอธิบายขยายความเพิ่มเติม เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์และมีความเหมาะสมมากขึ้นผ่านงานเขียนชื่อว่า "จิตวิญญาณแห่งกฎหมาย (The Spirit of the Laws)" ได้เสนอการแบ่งแยกอำนาจของรัฐบาลออกเป็น 3 ประการ ได้แก่ ฝ่ายนิติบัญญัติ (Legislative) ฝ่ายบริหาร (Executive) และฝ่ายตุลาการ (Judicial) มงเตสกีเยอ (Montesquieu) แย้งว่าเสรีภาพสามารถปกป้องได้ก็ต่อเมื่ออำนาจเหล่านี้ถูกแยกออกจากกันและเป็นอิสระเท่านั้น ดังคำกล่าววว่า

“เมื่ออำนาจนิติบัญญัติและอำนาจบริหารรวมเป็นบุคคลเดียวกันหรืออยู่ในคณะผู้พิพากษากลุ่มเดียวกัน เสรีภาพก็ย่อมไม่มีเสรีภาพ เพราะอาจเกิดการวิตกกังวลขึ้นได้ เกรงว่าพระมหากษัตริย์หรือวุฒิสภาองค์เดียวกันจะตรากฎหมายเผด็จการมาบังคับใช้อย่างเผด็จการมารยาท”

“ขออย่าอีกครั้งว่าไม่มีเสรีภาพหากไม่แยกอำนาจตุลาการออกจากฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหาร หากรวมกับฝ่ายนิติบัญญัติ ชีวิตและเสรีภาพของบุคคลจะถูกควบคุมโดยพลการ เพราะผู้พิพากษาจะเป็นผู้บัญญัติกฎหมาย” หากเป็นการรวมอำนาจบริหาร ผู้พิพากษาก็อาจประพฤติตนใช้ความรุนแรงและกดขี่” (De Montesquieu, 1989)

จากนักคิดคนสำคัญทั้ง 2 คน ถือเป็นบุคคลที่มีคุณูปการอย่างยิ่งกับการโครงสร้างอำนาจของผู้บริหารที่ได้รับมอบหมาย สามารถป้องกันการรวมตัวของอำนาจ รับรองการตรวจสอบและถ่วงดุล และปกป้องเสรีภาพขั้นพื้นฐานของบุคคล เกิดการส่งเสริมธรรมาภิบาลที่มีประสิทธิผล และยังสนับสนุนค่านิยมหลักของประชาธิปไตยและหลักนิติธรรมอีกด้วย เพื่อเป็นการทำความเข้าใจอย่างชัดเจนผู้เขียนขอแนะนำเสนอละเอียดดังนี้

1. อำนาจนิติบัญญัติ ฝ่ายนิติบัญญัติ (The legislative branch) เป็นองค์ประกอบพื้นฐานของรัฐบาล มีหน้าที่รับผิดชอบในการสร้าง ปรับเปลี่ยน และตรากฎหมายภายใต้กรอบการตรวจสอบและถ่วงดุล (Checks And Balances) ถูกออกแบบมา เพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นไม่ให้รัฐบาลใช้อำนาจจนเกินขอบเขต โดยทั่วไปจะประกอบด้วย 2 สภา เช่น รัฐสภาของประเทศไทย ประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎร (House of Representatives) และวุฒิสภา (Senate) ฝ่ายนิติบัญญัติมีบทบาทสำคัญในการแสดงเจตจำนงของประชาชน สมาชิกได้รับเลือกให้เสนอ อภิปราย และลงคะแนนเสียงในกฎหมาย นอกเหนือจากการออกกฎหมายแล้ว ฝ่ายนิติบัญญัตียังมีความรับผิดชอบที่สำคัญ คือ การออกกฎหมาย การอนุมัติงบประมาณ การกำกับดูแลฝ่ายบริหารและการให้สัตยาบันสนธิสัญญา เป็นต้น (Barkan (Ed.), 2009) ดังนั้นอำนาจนิติบัญญัติเป็นรากฐานสำคัญของการปกครอง เพื่อให้มั่นใจว่าการบัญญัติและการตรากฎหมายสะท้อนเจตจำนงของประชาชน อำนาจนี้ตกเป็นของหน่วยงานนิติบัญญัติ เช่น รัฐสภาหรือรัฐสภา ซึ่งดำเนินการภายใต้หลักการที่ออกแบบมาเพื่อรักษาความสมบูรณ์และความรับผิดชอบของประชาธิปไตย ซึ่งผู้แทนราษฎรที่ได้รับการเลือกตั้งต้องรับผิดชอบต่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งและต้องดำเนินการเพื่อประโยชน์สูงสุดของตน การเป็นตัวแทนส่งเสริมการเชื่อมโยงระหว่างรัฐบาลและผู้อยู่ภายใต้การควบคุม ทำให้กฎหมายมีความชอบธรรมมากขึ้นและสอดคล้องกับความต้องการของสาธารณะการปกป้อง

สิทธิของพลเมืองทุกคน รวมถึงพลเมืองชนกลุ่มน้อยสร้างหลักกฎหมายที่คุ้มครอง ไม่กีดกันหรือเลือกปฏิบัติต่อกลุ่มใด ๆ และส่งเสริมการไม่แบ่งแยกและความเท่าเทียมกัน สถานิติบัญญัติจึงต้องรับฟังประชาชนและปรับปรุงกฎหมาย เพื่อจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม

2. อำนาจบริหาร (Executive Branch) มีหน้าที่ดำเนินการและบังคับใช้กฎหมายที่ออกโดยสถานิติบัญญัติ หัวหน้าฝ่ายบริหารได้รับเลือกหรือแต่งตั้ง เช่น ประธานาธิบดี (President) หรือ นายกรัฐมนตรี (Prime Minister) มีอำนาจหน้าที่บริหารราชการแผ่นดิน ดำเนินการตามนโยบายและปฏิบัติตามกฎหมาย เป็นต้น เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในประเทศให้อยู่ดีกินดี มีความสุข ฝ่ายบริหารมีความรับผิดชอบและอำนาจที่สำคัญสำหรับการปกครองประเทศที่มีประสิทธิผล อำนาจหน้าที่ได้รับการออกแบบและควบคุม เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตยที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน รับผิดชอบต่อสาธารณะและหน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐบาลสำหรับการกระทำและการตัดสินใจของตน สร้างความโปร่งใสต่อการบริหารประเทศโดยยึดหลักหลักนิติธรรม (Rule of Law) ต้องดำเนินการภายในกรอบที่กำหนดโดยระบบกฎหมาย ไม่ได้ใช้อำนาจตามอำเภอใจ แม้ว่าฝ่ายบริหารต้องถูกตรวจสอบถ่วงดุลฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายตุลาการ เป็นพื้นฐานในการรักษารัฐบาลที่สมดุลและยุติธรรม หากรัฐบาลบริหารประเทศไม่มีปัญหา หรือ มีผลกระทบต่อประเทศ จะถูกฝ่ายนิติบัญญัติตรวจสอบผ่านการตั้งกระทู้ถาม การเสนอญัตติตักเตือน และการเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจ นอกจากนี้ก็จะถูกตรวจสอบจากอำนาจตุลาการ หรือองค์กรอิสระ เช่น ยื่นต่อผู้ตรวจการแผ่นดินรัฐสภา สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ป.ป.ง.) ศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ ศาลปกครอง เป็นต้น สำหรับประเทศไทยอำนาจหน้าที่ของคณะรัฐมนตรีตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 มาตรา 164 ได้บัญญัติว่า

"รัฐธรรมนูญกำหนดให้คณะรัฐมนตรีมีหน้าที่ในการบริหารราชการแผ่นดิน พร้อมทั้งกำหนดให้รัฐมนตรีต้องรับผิดชอบต่อสภาผู้แทนราษฎรในเรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของตน รวมทั้งต้องรับผิดชอบร่วมกันต่อรัฐสภาในการกำหนดนโยบายและการดำเนินการตามนโยบายของคณะรัฐมนตรีตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และนโยบายที่ได้แถลงไว้ต่อรัฐสภา และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ด้วย

(1) ปฏิบัติหน้าที่และใช้อำนาจด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต เสียสละ เปิดเผย และมีความรอบคอบและระมัดระวังในการดำเนินกิจการต่าง ๆ เพื่อประโยชน์สูงสุดของประเทศและประชาชนส่วนรวม

(2) รักษาวินัยในกิจการที่เกี่ยวกับเงินแผ่นดินตามกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐอย่างเคร่งครัด

3) ยึดถือและปฏิบัติตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

4) สร้างเสริมให้ทุกภาคส่วนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างเป็นธรรม ผาสุก และสามัคคีปรองดองกัน" (บุญศรี มีวงศ์อุโฆษ, 2561)

3. อำนาจตุลาการ (Judicial Branch) ฝ่ายตุลาการตีความกฎหมายและตัดสินข้อพิพาท เพื่อให้มั่นใจว่าความยุติธรรมได้รับการปฏิบัติอย่างยุติธรรมและเป็นกลาง ประกอบด้วยศาล (Courts) และผู้พิพากษา (Judges) ทำหน้าที่ปกป้องสิทธิส่วนบุคคลและสนับสนุนหลักนิติธรรม (The Rule of Law) ตรวจสอบ ถ่วงดุลการทำงานของฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารอย่างมีวิจารณ์ญาณ ป้องกันการละเมิด และรับรองว่ากฎหมายเป็นไปตามหลักการรัฐธรรมนูญ ฝ่ายตุลาการเป็นเสาหลักพื้นฐานของระบบประชาธิปไตย เพื่อให้แน่ใจว่ากฎหมายได้รับการตีความและบังคับใช้อย่างยุติธรรม และให้ความยุติธรรมเป็นไปอย่างยุติธรรม มีบทบาทสำคัญในการรักษาหลักนิติธรรม ปกป้องสิทธิส่วนบุคคล และจัดให้มีการตรวจสอบและถ่วงดุลกับหน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐบาล (Hall & McGuire (Eds.), 2005) ฝ่ายตุลาการจะปราศจากแรงกดดันหรืออิทธิพลทางการเมือง ความเป็นอิสระจะช่วยปกป้องความเป็นกลางและความสมบูรณ์ของกระบวนการยุติธรรม ทำให้ผู้พิพากษาต้องรักษาความเป็นกลางตัดสินตามกฎหมายและหลักฐานเท่านั้นโดยไม่มีอคติส่วนตัวหรือทางการเมือง ฝ่ายตุลาการมีอำนาจถ่วงดุลการดำเนินการของฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติเพื่อให้แน่ใจว่าเป็นไปตามรัฐธรรมนูญและมาตรฐานทางกฎหมาย Tobin, 2004) ความโปร่งใสของระบบตุลาการช่วยให้ประชาชนทำให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นต่อกระบวนการความยุติธรรม ตลอดจนป้องกันการทุจริตและการประพฤติมิชอบ การตัดสินคดีความโดยการเผยแพร่คำพิพากษาช่วยให้สาธารณชนได้รับข้อมูลและมีส่วนร่วมมากขึ้น

สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบ

กฎหมายมหาชนครอบคลุมสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบภายใต้กรอบกฎหมายที่ควบคุมความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับพลเมือง มุ่งเน้นหลักการพื้นฐานของกฎหมายรัฐธรรมนูญและกฎหมายปกครอง เช่น รัฐธรรมนูญของสหราชอาณาจักร การแบ่งแยกอำนาจ อำนาจอธิปไตยของรัฐสภาและสิทธิมนุษยชน กฎหมายมหาชนมุ่งเน้นการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิทธิในกฎหมายเอกชนและสถาบันของรัฐ โดยการตัดสินใจและการบังคับใช้ของหน่วยงานสาธารณะในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ได้ตอกย้ำความสำคัญของการพิจารณาด้านจริยธรรมควบคู่กับประเด็นทางกฎหมายในการตัดสินใจของสาธารณะ เน้นย้ำถึงความจำเป็นต่อการบริหารจัดการที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับทั้งตัวอักษรและเจตนารมณ์ของกฎหมาย เพื่อตอบสนองผลประโยชน์ของสังคม การทำความเข้าใจกฎหมายมหาชนในฐานะกฎหมายของหน่วยงานสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับบุคคล รัฐ ซึ่งมีความสำคัญต่อการพิจารณาตัดสินกระบวนการยุติธรรมให้เกิดความเที่ยงตรงและเป็นธรรมกับทุกฝ่าย ประกอบด้วย 3 ประการ ได้แก่ สิทธิภายใต้กฎหมายมหาชน (Rights Under Public Law) หน้าที่ตามกฎหมาย (Duties under Public Law) ความรับผิดชอบภายใต้กฎหมายมหาชน (Responsibilities under Public Law) มีรายละเอียดดังนี้

1. สิทธิภายใต้กฎหมายมหาชน (Rights Under Public Law) หมายถึงเสรีภาพขั้นพื้นฐานและการคุ้มครองที่รับประกันต่อบุคคลตามกฎหมายของรัฐ สิทธิเหล่านี้จำเป็นต่อการรับรองความเป็นอิสระส่วนบุคคล การมีส่วนร่วมในกระบวนการประชาธิปไตย และการคุ้มครองจากการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมโดยรัฐบาล ครอบคลุมถึงเสรีภาพหลายประการ เช่น เสรีภาพในการพูด การชุมนุม และศาสนา ตลอดจนสิทธิในการดำเนินการ เช่น กระบวนการอันชอบธรรมตามกฎหมายและการคุ้มครองที่เท่าเทียมกันภายใต้กฎหมาย สิทธิตามกฎหมายมหาชนได้รับการออกแบบมาเพื่อปกป้องบุคคลจากการใช้อำนาจในทางที่ผิด รับประกันการปฏิบัติที่เป็นธรรม และส่งเสริมความยุติธรรมและความเท่าเทียมกันในสังคม เพื่อให้เกิดความชัดเจนผู้เขียนขอจำแนกออกเป็น 3 ประการ ดังนี้

ประการแรก สิทธิส่วนบุคคล (Individual Rights) กฎหมายมหาชนเป็นเครื่องมือในการปกป้องสิทธิส่วนบุคคลขั้นพื้นฐาน มีความจำเป็นต่อสังคมประชาธิปไตย ครอบคลุมสิทธิต่าง ๆ ดังนี้

1. เสรีภาพในการพูด (Freedom of Speech) สิทธินี้ทำให้มั่นใจได้ว่าบุคคลสามารถแสดงความคิดเห็น ความคิดและความเชื่อของตนได้ โดยไม่ต้องกลัวว่าจะครอบงำ หรือลงโทษจากรัฐ

เป็นสิ่งสำคัญสำหรับการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างเสรีและการรับผิดชอบต่อรัฐบาล ทั้งนี้ ต้องอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมายของประเทศนั้น ๆ ด้วย ไม่ใช่การจะพูดจะแสดงออกอะไร โดยไม่สนใจข้อกฎหมายไม่ได้ ดังนั้นเสรีภาพในการพูดจะถูกคุ้มครองต้องอยู่ในหลักของกฎหมายเท่านั้น (Bellamy, 2013) ดังในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดเสรีภาพในการพูดและการแสดงออกไว้ในมาตรา 34 ระบุว่า "บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเฉพาะเพื่อคุ้มครองความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อย ศีลธรรมอันดีของประชาชน การป้องกันสุขภาพของประชาชน หรือเพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น"

นอกจากนี้ มาตรา 35 บุคคลซึ่งประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนย่อมมีเสรีภาพในการเสนอข่าวสารหรือการแสดงความคิดเห็นตามจริยธรรมแห่งวิชาชีพการสั่งปิดกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นเพื่อลิดรอนเสรีภาพตามวรรคหนึ่ง จะกระทำมิได้

การให้นำข่าวสารหรือข้อความใด ๆ ที่ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนจัดทำขึ้นไปให้เจ้าหน้าที่ตรวจก่อนนำไปโฆษณาในหนังสือพิมพ์หรือสื่อใด ๆ จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะกระทำในระหว่างเวลาที่ประเทศ

จากบทบัญญัติในมาตราต่าง ๆ ดังกล่าว กฎหมายรัฐธรรมนูญไทย ปี 2560 ได้กำหนดและคุ้มครองเสรีภาพในการพูดและการแสดงความคิดเห็นของประชาชนอย่างชัดเจน โดยมีข้อจำกัดเพียงเพื่อคุ้มครองความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อย ศีลธรรมอันดีของประชาชน การป้องกันสุขภาพของประชาชน และการคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น เช่นกรณีเรียกร้องสิทธิและเสรีภาพของพลเมืองเป็นหนึ่งในประเด็นข้อพิพาทที่เกิดขึ้นเป็นประจำ สิทธิพลเมือง รัฐอาจบังคับใช้กฎหมายจำกัดเสรีภาพบางประการ เพื่อประโยชน์ของความมั่นคงของชาติหรือความสงบเรียบร้อยของสาธารณะ อย่างไรก็ตามข้อจำกัดนี้อาจนำไปสู่การความไม่พอใจของสาธารณชนมองว่าการกระทำของรัฐไม่ยุติธรรมหรือกดขี่จนเกินไป เช่น ขบวนการสิทธิพลเมืองในสหรัฐอเมริกา ซึ่งการประท้วงในที่สาธารณะนำไปสู่การปฏิรูปกฎหมายที่สำคัญ ประชาชนก็ยื่นการของคุ้มครองจากศาล เพื่อให้มีคำวินิจฉัยที่สร้างมาตรฐานให้กับสังคม

2. เสรีภาพในการชุมนุม (Freedom of Assembly) อนุญาตให้ประชาชนรวมตัวกันอย่างสงบเพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ เช่น การประท้วง การประชุม หรือกิจกรรมทางวัฒนธรรม มันเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการดำเนินการร่วมกันและการแสดงออกถึงผลประโยชน์และความคับข้องใจ

ของกลุ่ม (Weinrib, 2011) ดังกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดเสรีภาพในการชุมนุมของประชาชนไว้ในมาตรา 44 ระบุว่า

“บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยสาธารณะ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น”

เสรีภาพในการนับถือศาสนา (Freedom of Religion) ปกป้องความสามารถของบุคคลในการนับถือศาสนาที่ตนเลือก หรือไม่นับถือศาสนาใด ๆ โดยปราศจากการแทรกแซงจากรัฐบาล ช่วยให้มั่นใจได้ถึงความหลากหลายทางศาสนาและความอดทนภายในสังคม ดังในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดเสรีภาพในการนับถือศาสนาและการปฏิบัติศาสนกิจไว้ในมาตรา 31 ระบุว่า

“บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการถือศาสนาและย่อมมีเสรีภาพในการปฏิบัติหรือประกอบพิธีกรรมตามหลักศาสนาของตน แต่ต้องไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อหน้าที่ของปวงชนชาวไทย ไม่เป็นอันตรายต่อความปลอดภัยของรัฐ และไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน”

จะเห็นได้ว่ารัฐธรรมนูญไทยจึงให้ความสำคัญกับเสรีภาพในการนับถือศาสนาและการปฏิบัติศาสนกิจของประชาชนอย่างชัดเจนและครอบคลุม โดยมุ่งเน้นการปกป้องสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคของประชาชนทุกคน

ประการที่สอง กระบวนการยุติธรรม (Due Process) เป็นหลักการพื้นฐานที่รับประกันการปฏิบัติที่เป็นธรรมผ่านระบบตุลาการปกติ 1. สิทธิในการได้รับการพิจารณาคดีอย่างยุติธรรม (Right to a Fair Trial) บุคคลที่ถูกกล่าวหาว่าก่ออาชญากรรมมีสิทธิได้รับการพิจารณาคดีอย่างยุติธรรมและเปิดเผยโดยศาลที่เป็นกลาง สิ่งนี้ทำให้มั่นใจได้ว่าความยุติธรรมจะได้รับการปฏิบัติโดยไม่มีอคติหรือการเล่นพรรคเล่นพวก 2. การเป็นตัวแทนทางกฎหมาย (Legal Representation) บุคคลที่ถูกกล่าวหาจะมีสิทธิที่จะมีทนายความเป็นตัวแทน ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญในการรับรองสามารถปกป้องตนเองได้และจัดการกับความซับซ้อนของระบบกฎหมาย และ 3. การป้องกันการกักขังหรือการลงโทษโดยพลการ (Protection Against Arbitrary Detention or Punishment) บุคคลได้รับความคุ้มครองจากการถูกควบคุมตัว หรือ ลงโทษโดยไม่มีกระบวนการ

ทางกฎหมายที่เหมาะสม (Lake, 2004) ซึ่งจะช่วยป้องกันการใช้อำนาจในทางที่ผิดโดยเจ้าหน้าที่ และรับรองว่าการลิดรอนเสรีภาพใด ๆ และได้รับการคุ้มครองอย่างสมเหตุสมผลและถูกต้องตามกฎหมาย ดังกรณีการทุจริตและการประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นสาเหตุสำคัญของความไม่พอใจของสาธารณชน กรณีของการติดสินบน การยกยอก และการใช้อำนาจโดยมิชอบ จะบ่อนทำลายความไว้วางใจของสาธารณชนต่อรัฐบาล ส่งผลให้เกิดความโกรธแค้นและเรียกร้องความยุติธรรมอย่างกว้างขวาง

ประการที่สาม การคุ้มครองอย่างเท่าเทียมกัน (Equal Protection) กฎหมายมหาชนกำหนดให้บุคคลทุกคนได้รับความคุ้มครองที่เท่าเทียมกันภายใต้กฎหมาย ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการรับรองความเป็นธรรมและความยุติธรรม รวมถึงการห้ามการเลือกปฏิบัติ (Prohibition of Discrimination) กฎหมายเพื่อป้องกันการเลือกปฏิบัติตามลักษณะต่าง ๆ เช่น เชื้อชาติ เพศ ศาสนา หรือลักษณะ โดยธรรมชาติอื่น ๆ ซึ่งหมายความว่าบุคคลควรได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันและเป็นธรรมในทุกด้านของชีวิตรวมถึงการจ้างงาน การศึกษาและการเข้าถึงบริการ และความเท่าเทียมกันภายใต้กฎหมาย (Equality Before The Law) บุคคลทุกคนไม่ว่าจะมีภูมิหลังหรือสถานะใดก็ตาม จะต้องอยู่ภายใต้กฎหมายเดียวกันและมีสิทธิและภาระผูกพันทางกฎหมายที่เหมือนกัน (Loughlin, 2010) หลักการนี้จำเป็นต่อการรักษาความไว้วางใจของสาธารณชนต่อระบบกฎหมาย และเพื่อให้มั่นใจว่ามีการใช้ความยุติธรรมอย่างเท่าเทียมกัน เช่นกรณีนโยบายเศรษฐกิจโดยรัฐอาจนำออกคำสั่ง หรือ การกระทำที่ขัดต่อกฎหมาย เช่น มาตรการเข้มงวดนโยบายภาษี และการลดสวัสดิการมักกระตุ้นให้เกิดการชุมนุมประท้วงดังที่เห็นในการเคลื่อนไหวต่อต้านความเข้มงวดหลายครั้งทั่วยุโรป เพื่อให้ศาลมีคำสั่งที่สร้างมาตรการที่ยึดปฏิบัติอย่างเป็นธรรมของสังคม

2. หน้าที่ตามกฎหมาย (Duties under Public Law) เป็นภาระผูกพันที่บังคับใช้กับบุคคลและหน่วยงาน เพื่อให้มั่นใจว่าการทำงานไม่มีอุปสรรค หน้าที่จำเป็นต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบทางกฎหมาย เช่น การปฏิบัติตามกฎหมาย การจ่ายภาษี และการปฏิบัติตามคำสั่งด้านสาธารณสุข นอกจากนี้ยังครอบคลุมถึงความรับผิดชอบของพลเมือง รวมถึงการเข้าร่วมในกระบวนการประชาธิปไตย เช่น การลงคะแนนเสียงและคณะลูกขุน และการมีส่วนร่วมในวาทกรรมสาธารณะ นอกจากนี้หน้าที่ตามกฎหมายมหาชนเกี่ยวข้องกับการเคารพความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยของประชาชนโดยการละเว้นจากการกระทำที่เป็นอันตรายและรักษาบรรทัดฐานและความสามัคคีของสังคม เหล่านี้ล้วนมีความจำเป็นต่อการรักษาสวัสดิการ

สาธารณะ ความยุติธรรม และความสงบเรียบร้อยโดยรวมของประชาชน เพื่อเป็นการอธิบาย
ขยายความให้ชัดเจน ผู้เขียนจำแนกหน้าที่ตามกฎหมายแบ่งออกเป็น 3 ประการ ดังนี้

ประการแรก การปฏิบัติตามกฎหมาย (Compliance with Laws) เป็น
ลักษณะพื้นฐานของหน้าที่พลเมือง กฎหมายและข้อบังคับได้รับการออกแบบมาเพื่อปกป้อง
บุคคล รักษาความสงบเรียบร้อยของสาธารณะ และส่งเสริมประโยชน์ส่วนรวม เช่น การปฏิบัติ
ตามกฎหมายจราจร (Traffic Laws) แต่ละบุคคลจะมีส่วนร่วมในความปลอดภัยทางถนนและลด
ความเสี่ยงของการเกิดอุบัติเหตุ การจ่ายภาษีถือเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการจัดหาเงินทุนให้กับ
บริการและโครงสร้างพื้นฐานของรัฐบาล (Halford, 2007) ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อสังคมและการ
ปฏิบัติตามคำสั่งด้านสาธารณสุขจะช่วยป้องกันการแพร่กระจายของโรค ปกป้องประชากรกลุ่ม
เปราะบางและรับประกันสุขภาพโดยรวมของชุมชน

ประการที่สอง การมีส่วนร่วมของพลเมือง (Civic Participation) เป็น
รากฐานสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตย การลงคะแนนเสียงในการเลือกตั้งเป็น
วิธีการหลักที่พลเมืองมีอิทธิพลต่อนโยบายและความเป็นผู้นำของรัฐบาล การทำหน้าที่ในคณะ
ลูกขุน (juries) ทำให้มั่นใจได้ว่าระบบตุลาการมีความยุติธรรมและเป็นตัวแทนของประชาชน
(Martin, 2021) การมีส่วนร่วมในกรรมสาธารณะทำให้สามารถรับฟังมุมมองที่หลากหลาย
ส่งเสริมการตัดสินใจอย่างรอบรู้และความรับผิดชอบในรัฐบาล

**ประการที่สาม การเคารพความสงบเรียบร้อยของประชาชน (Respect for
Public Order)** เป็นสิ่งสำคัญสำหรับการรักษาสังคมที่สงบสุขและมีประโยชน์ การละเว้นจากการ
กระทำที่เป็นอันตราย แต่ละบุคคลมีส่วนช่วยให้ผู้อื่นมีความปลอดภัยและความเป็นอยู่ที่ดี การ
รักษาความสามัคคีในสังคมเกี่ยวข้องกับการเคารพบรรทัดฐานของสังคมและการร่วมมือกับผู้อื่น
เพื่อแก้ไขข้อขัดแย้งอย่างสันติ ความรับผิดชอบร่วมกันจะช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่ทุกคน
สามารถอยู่อาศัยและเจริญเติบโตได้ (Choudhury & Petrin, 2019) ดังนั้นหน้าที่ตามกฎหมาย
มหาชน (The Duties Under Public Law) มีส่วนสำคัญต่อการทำกิจกรรมทางสังคมอย่างมี
ประสิทธิผล ช่วยส่งเสริมความปลอดภัย ความยุติธรรม และประชาธิปไตย เพื่อให้มั่นใจว่าการ
กระทำของแต่ละบุคคลมีส่วนสำคัญต่อความเป็นอยู่ที่ดี สร้างสมดุลระหว่างเสรีภาพส่วนบุคคล
กับความต้องการของสังคม ส่งเสริมสังคมที่มีความสามัคคีและเจริญรุ่งเรืองต่อไป

3. ความรับผิดชอบภายใต้กฎหมายมหาชน (Responsibilities under Public Law)
หมายถึง หน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐและหน่วยงานของรัฐที่จะต้องปฏิบัติตามมาตรฐานทาง

กฎหมายและจริยธรรมเพื่อประโยชน์สาธารณะ ความรับผิดชอบนี้รวมถึงการประกันความโปร่งใส ความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ในการดำเนินงาน ดังนั้นการรักษาความไว้วางใจของสาธารณะมีความเกี่ยวข้องกับการปกป้องสิทธิของพลเมืองโดยการรักษาหลักนิติธรรม การรักษาระบบตุลาการที่เป็นอิสระ และการสร้างกลไกความช่วยเหลือของหน่วยงานภาครัฐและเจ้าหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะ เช่น การดูแลสุขภาพ การศึกษา และความปลอดภัยสาธารณะ ความรับผิดชอบนี้มีความสำคัญต่อการส่งเสริมสังคมที่ยุติธรรม ยุติธรรมและทำงานอย่างมีประสิทธิภาพบนหลักการสำคัญ 3 ประการ ดังนี้

ประการแรก ความรับผิดชอบของรัฐบาล (Government Accountability)

เป็นรากฐานของการกำกับดูแลในระบอบประชาธิปไตย เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องดำเนินการด้วยความโปร่งใส โดยเปิดเผยการกระทำและการตัดสินใจอย่างเปิดเผย การเปิดกว้างจะช่วยป้องกันการทุจริตและส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งความรับผิดชอบเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการของตน ความซื่อสัตย์เป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากพฤติกรรมที่มีจริยธรรมจะช่วยสร้างความมั่นใจว่าการกระทำใด ๆ ของรัฐบาลมีความยุติธรรมและยุติธรรม ซึ่งเสริมสร้างความเชื่อมั่นของสาธารณชนต่อสถาบันต่าง ๆ (Taulbee, & Von Glahn, 2022)

ประการที่สอง การคุ้มครองสิทธิ (Protection of Rights) ถือเป็นความ

รับผิดชอบหลักของรัฐ ตุลาการที่เป็นอิสระมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการสนับสนุนหลักนิติธรรม (The Rule of Law) และสร้างความมั่นใจว่าพลเมืองสามารถแสวงหาความยุติธรรมที่เป็นกลางได้ การบังคับใช้กฎหมายคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลเป็นสิ่งสำคัญการปกป้องเสรีภาพและป้องกันการละเมิด (Moekli, Shah, Sivakumaran & Harris, (Eds.), 2022) เป็นกลไกช่วยให้ประชาชนมีช่องทางในการต่อต้านการละเมิดสิทธิของตน และทุกคนสามารถเข้าถึงความยุติธรรมได้

ประการที่สาม การให้บริการสาธารณะ (Public Service Delivery) เป็น

หน้าที่หลักของรัฐบาลโดยตรงต่อความรับผิดชอบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน การบริการดูแลสุขภาพที่มีประสิทธิภาพและเสมอภาคนับเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับประชาชน ขณะเดียวกันการศึกษาเป็นเครื่องมืออันทรงพลังในการขับเคลื่อนและการพัฒนาทางสังคม และรัฐบาลต้องรับรองว่าทุกคนจะได้รับโอกาสทางการศึกษาโดยไม่คำนึงถึงภูมิหลัง พร้อมทั้งการสร้างบริการความปลอดภัยสาธารณะปกป้องพลเมืองจากภัยคุกคามต่าง ๆ สร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยต่อประชาชนทุกคน (Trakman, 2016)

ความรับผิดชอบภายใต้กฎหมายมหาชนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการทำงานที่มีประสิทธิภาพของสังคมประชาธิปไตย สร้างหลักประกันว่าการกระทำของรัฐบาลมีความโปร่งใส รับผิดชอบและมีจริยธรรม ปกป้องสิทธิของพลเมือง และให้บริการที่จำเป็นจะช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตสำหรับทุกคน ความรับผิดชอบเหล่านี้สร้างสมดุลระหว่างอำนาจของรัฐกับความ ต้องการและสิทธิของบุคคล ส่งเสริมสังคมที่ยุติธรรมและยุติธรรม ดังนั้นจะเห็นได้ว่ากฎหมายมหาชนมีความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ หน่วยงานรัฐ หรือ เจ้าหน้าที่รัฐด้วยกัน หรือ เจ้าหน้าที่ของรัฐกับประชาชน ผ่านองค์กรและบุคคลที่มีอำนาจและหน้าที่ ได้แก่ รัฐบาล หน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่รัฐ มีส่วนสำคัญต่อการบริการสาธารณะตามบทบัญญัติที่กำหนดไว้

สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบ

ภาพที่ 2 สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบ

การใช้อำนาจหน้าที่ตามหลักกฎหมายมหาชน

การทำงานที่มีประสิทธิภาพของรัฐบาลจะขึ้นอยู่กับการใช้อำนาจอย่างเหมาะสมและการปฏิบัติหน้าที่อย่างขยันขันแข็งของเจ้าหน้าที่และหน่วยงานต่าง ๆ การดำเนินการเหล่านี้มีพื้นฐานมาจากหลักการของกฎหมายมหาชน ทำให้มั่นใจได้ว่าหลักนิติธรรมจะได้รับการปฏิบัติ นโยบายสาธารณะได้รับการปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ และสิทธิและผลประโยชน์ของพลเมืองได้รับการ

ปกป้อง กฎหมายมหาชนกำหนดกรอบการทำงานภายในที่เจ้าหน้าที่ของรัฐและหน่วยงานต่างๆ ดำเนินการ โดยกำหนดขอบเขตอำนาจ ความรับผิดชอบและกลไกในการรับผิดชอบและการกำกับดูแลและการบริหารสาธารณะ (Stoian & Drăghici, 2015) กฎหมายมหาชนให้ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับรัฐ การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่รัฐกับประชาชนและขอบเขตอำนาจการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามกฎหมายที่กำหนด เช่น กฎหมายรัฐธรรมนูญ กำหนดโครงสร้างของรัฐบาล การแบ่งแยกอำนาจและสิทธิขั้นพื้นฐานของพลเมือง กฎหมายปกครองควบคุมการกระทำของหน่วยงานภาครัฐให้ดำเนินการภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่และยึดหลักความยุติธรรมและ ยุติธรรม กฎหมายอาญากำหนดขั้นตอนการบังคับใช้กฎหมายและการรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนเจ้าหน้าที่และหน่วยงานของรัฐมีหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย พัฒนานโยบาย ตัดสินข้อพิพาทและมีส่วนร่วมกับสาธารณะ อำนาจต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมายที่กำหนดเท่านั้น

1. หลักการใช้อำนาจ เจ้าหน้าที่และหน่วยงานของรัฐต้องใช้อำนาจตามกฎหมาย การดำเนินการจะต้องเป็นไปตามอำนาจตามกฎหมายและเป็นไปตามมาตรฐานและขั้นตอนทางกฎหมาย ยึดหลักความซื่อสัตย์ เพื่อให้มั่นใจว่าการกระทำอยู่ภายใต้หลักจริยธรรมและผลประโยชน์ของสาธารณะ ต้องหลีกเลี่ยงการแสวงหาผลประโยชน์ในทางมิชอบ หรือ การใช้อำนาจหน้าที่กลั่นแกล้งบุคคลอื่น ซึ่งการกระทำดังกล่าวมีผลต่อการธำรงรักษาหลักนิติธรรม เจ้าหน้าที่รัฐหรือองค์กรรัฐต้องตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน (Syrett, 2011) สามารถมีพื้นที่ตอบคำถาม หรือ ขอร้องเรียน และการร้องขอบริการให้กับประชาชนอย่างชัดเจน เพื่อเป็นการให้ประชาชนได้มีสิทธิในการตรวจสอบการทำงานอย่างถูกต้องและชัดเจน ขณะเดียวกันต้องปฏิบัติต่อบุคคลและกลุ่มทุกคนอย่างยุติธรรมและเสมอภาค การตัดสินใจควรทำอย่างเป็นกลางปราศจากการเล่นพรรคเล่นพวกหรือการเลือกปฏิบัติ และด้วยความเคารพต่อความหลากหลาย ดังนี้

1.1 การใช้อำนาจและหน้าที่เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกฎหมาย เจ้าหน้าที่และหน่วยงานของรัฐมีบทบาทสำคัญในการดำเนินการและบังคับใช้กฎหมายเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งใจไว้ อำนาจหน้าที่ได้รับการออกแบบเพื่อให้มีการใช้กฎหมายอย่างเป็นธรรม เสมอภาคและมีประสิทธิภาพ (Stoian, 2022) เช่น หน่วยงานคุ้มครองสิ่งแวดล้อมสามารถบังคับใช้กฎระเบียบเกี่ยวกับการควบคุมมลพิษ และหน่วยงานด้านสุขภาพสามารถรับรองการปฏิบัติตามมาตรฐานด้านสุขภาพและความปลอดภัย เจ้าหน้าที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการสืบสวนการละเมิดกฎหมายที่

อาจเกิดขึ้นผ่านการเฝ้าระวัง การตรวจสอบ การออกใบอนุญาตให้กับบุคคลและธุรกิจ เพื่อให้มั่นใจว่าเป็นไปตามมาตรฐานทางกฎหมายก่อนที่จะดำเนินการได้ เมื่อมีการละเมิดเกิดขึ้น เจ้าหน้าที่สามารถออกค่าปรับ การลงโทษ หรือบทลงโทษอื่น ๆ ได้

ดังเช่นกรณีศึกษา ทรัมป์ (Trump) กับฮาวาย (Hawaii) เป็นข้อพิพาทระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับประชาชน (Dispute Between Government Officials and the Public) เกิดขึ้นในปี 2018 ในปี 2017 ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ (Donald Trump) ได้ออกคำสั่งการบริหาร เพื่อบังคับการเข้าประเทศ โดยบุคคลจากประเทศมุสลิมหลายประเทศ โดยอ้างถึงด้านความมั่นคงของชาติ คำสั่งดังกล่าวนำไปสู่ปัญหาด้านกฎหมายเป็นอย่างมาก โดยฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยได้โต้แย้งถึงความไม่ชอบด้วยกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกปฏิบัติทางศาสนาและการใช้อำนาจจนเกินขอบเขตของประธานาธิบดี จนทำให้เกิดการยื่นฟ้องต่อศาลโดยมองว่า "คำสั่งบริหารละเมิดมาตรการจัดตั้งรัฐธรรมนูญ โดยเลือกปฏิบัติตามศาสนาหรือไม่ และอยู่ในอำนาจของประธานาธิบดีภายใต้พระราชบัญญัติคนเข้าเมืองและสัญชาติหรือไม่" ผลการตัดสินของศาลฎีกาสหรัฐมีคำตัดสิน 5 ต่อ 4 ยืนยันคำสั่งตามคำประกาศของประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ (Donald Trump) โดยจอห์น โรเบิร์ตส์ (John Roberts) หัวหน้าผู้พิพากษา (Chief Justice) ได้เขียนคำตัดสินว่า "ประธานาธิบดีมีดุลยพินิจอย่างกว้างขวางในการระงับการเข้าประเทศของผู้ที่ไม่ใช่พลเมืองสหรัฐ และคำสั่งดังกล่าวอยู่ในอำนาจตามกฎหมายของประธานาธิบดี นอกจากนี้ศาลยังพบว่าการสั่งห้ามดังกล่าวมีพื้นฐานมาจากข้อกังวลด้านความมั่นคงของชาติโดยชอบด้วยกฎหมาย ไม่ใช่ความเกลียดชังทางศาสนา" (Spiro, 2019)

1.2 การใช้อำนาจและหน้าที่ด้วยความเหมาะสม การบริหารราชการที่มีประสิทธิผลต้องใช้อำนาจอย่างเหมาะสมบนหลักนิติธรรม ความยุติธรรม และการส่งเสริมสาธารณประโยชน์ เจ้าหน้าที่และหน่วยงานของรัฐมีอำนาจสำคัญในการบังคับใช้กฎหมาย ดำเนินนโยบาย และให้บริการสาธารณะที่จำเป็น อำนาจหน้าที่ต้องใช้ภายใต้กรอบความรับผิดชอบ ความโปร่งใส และการเคารพหลักการประชาธิปไตย เพื่อป้องกันการละเมิด และรับประกันการปฏิบัติที่เท่าเทียมกันของพลเมืองทุกคน การใช้อำนาจและหน้าที่อย่างเหมาะสมไม่ได้เป็นเพียงเรื่องของการปฏิบัติตามกฎหมายเท่านั้น แต่ยังรวมถึงธรรมาภิบาลด้วยจริยธรรมด้วย โดยไม่ใช่ดุลยพินิจจนเกิดอำนาจหน้าที่ หรือ เกินอำนาจที่กฎหมายกำหนด เพราะการกระทำดังกล่าวอาจจะก่อให้เกิดปัญหาและผลกระทบต่อบุคคลอื่น

สำหรับกรณีศึกษา Brown กับ คณะกรรมการการศึกษา ในปี 1954 เป็นข้อพิพาทระหว่างรัฐกับพลเมืองของรัฐ (Disputes Between the State and Citizens) ในสหรัฐอเมริกา โดยโรงเรียนมิสซูราเนการให้การศึกษากับพลเมืองของรัฐอย่างเท่าเทียม ซึ่ง ลินดา บราวน์ (Linda Brown) เด็กสาวแอฟริกันอเมริกัน ถูกปฏิเสธไม่ให้เข้าเรียนร่วมกับคนผิวดำ เป็นโรงเรียนที่อยู่ใกล้บ้านตนเอง ทางโรงเรียนได้ให้ไปเรียนกับคนผิวดำด้วยกันซึ่งเป็นโรงเรียนที่ไกลจากพื้นที่อยู่อาศัย Oliver Brown (โอลิเวอร์ บราวน์) พ่อของลินดา บราวน์ (Linda Brown) จึงได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการศึกษาโทพี รัฐแคนซัส (Topeka, Kansas) ในฐานะโรงเรียนดำเนินการอย่างไม่เป็นธรรมเป็นธรรมและเท่าเทียมกันในฐานะพลเมืองของรัฐ ศาลฎีกาของสหรัฐอเมริกา (The U.S. Supreme Court) ได้มีคำตัดสินอย่างเป็นทางการแบ่งแยกเชื้อชาติในโรงเรียนรัฐบาลมีความไม่เท่าเทียมกันและขัดต่อรัฐธรรมนูญโดยธรรมชาติ (racial segregation in public schools was inherently unequal and unconstitutional) เอิร์ล วอร์เรน หัวหน้าผู้พิพากษา (Chief Justice Earl Warren stated) ระบุว่า "สถานศึกษาแบ่งแยกระหว่างคนผิวดำกับคนผิวดำอย่างไม่เท่าเทียมกัน" ผลการตัดสินนำไปสู่มาตรฐานการเข้าศึกษาอย่างเท่าเทียมและไม่เลือกปฏิบัติของโรงเรียนทั่วสหรัฐอเมริกา (Bills & Kaufman, 2007) บรรทัดฐานคำพิพากษาดังกล่าวถือได้ว่าไม่เลือกปฏิบัติเชื้อชาติและส่งเสริมความเสมอภาคและสิทธิพลเมืองของสหรัฐอเมริกาถึงปัจจุบัน

2. นิติกรรมทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย การกระทำของหน่วยงานของรัฐหรือ เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ฝ่าฝืนกฎหมาย ข้อบังคับ หรือบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ตั้งแต่ข้อผิดพลาดของการดำเนินงาน การใช้อำนาจทางกฎหมายเกินขอบเขต ไปจนถึงการประพฤติมิชอบโดยเจตนาและการใช้อำนาจในทางที่ผิด ซึ่งการกระทำที่ผิดกฎหมายย่อมถือได้ว่าการดำเนินการทางปกครองที่ผิดกฎหมายจะบ่อนทำลายหลักนิติธรรม กัดกร่อนความไว้วางใจของสาธารณชนต่อสถาบันของรัฐ (Erodes Public Trust In Government Institutions) ซึ่งหน่วยงานของรัฐมีอำนาจหน้าที่ดำเนินให้เป็นไปตามกฎหมายที่กำหนด การรักษาผลประโยชน์ของสาธารณะ (de Mars, 2022) เพื่อเป็นการทำความเข้าใจเกี่ยวกับนิติกรรมทางปกครองที่ชอบด้วยกฎหมาย ผู้เขียนนำเสนอรายละเอียดดังนี้

2.1 นิติกรรมทางปกครองที่ทำโดยปราศจากอำนาจ การดำเนินการของเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐต้องอยู่ภายในขอบเขตอำนาจความรับผิดชอบของตนเองหรือละเมิดขั้นตอนทางกฎหมาย หรือขาดพื้นฐานทางกฎหมาย การกระทำดังกล่าวถือเป็นการกระทำที่ร้ายแรง (นอกเหนืออำนาจ) ในทางกฎหมายจะถือเป็นโมฆะ ซึ่งลักษณะการใช้อำนาจ

เกินที่กฎหมายกำหนด คือ เจ้าหน้าที่กระทำเหนือขอบเขตอำนาจที่กำหนดไว้ตามกฎหมาย ไม่ปฏิบัติตามขั้นตอนกฎหมายที่กำหนดไว้ พร้อมทั้ง ไม่ได้รับมอบหมายอย่างถูกต้องของผู้บังคับบัญชา หรือ หน่วยงานต้นสังกัด เช่น การเลิกจ้างลูกจ้างโดยพลการ หัวหน้าหน่วยงานของรัฐไล่พนักงานออกโดยไม่ปฏิบัติตามขั้นตอนทางวินัยที่กฎหมายกำหนดหรือไม่มีเหตุผลอันสมควร การเลิกจ้างจะดำเนินการโดยไม่มีอำนาจที่เหมาะสม ซึ่งเป็นการละเมิดกฎหมายและข้อบังคับการจ้างงาน

2.2 นิติกรรมปกครองที่ทำโดยการใช้อำนาจที่มีอยู่ตามกฎหมาย และใช้ผิดวัตถุประสงค์ หรือ เกินกฎหมายที่กำหนด การกระทำทางปกครองที่ทำโดยการใช้อำนาจที่มีอยู่ตามกฎหมาย ใช้ผิดวัตถุประสงค์ หรือเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดจะถือว่าเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย และเป็นโมฆะ ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 39 ระบุว่า“การออกคำสั่งทางปกครองเจ้าหน้าที่อาจกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ได้เท่าที่จำเป็นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกฎหมาย เว้นแต่กฎหมายจะกำหนดข้อจำกัดดุลพินิจเป็นอย่างอื่น

การกำหนดเงื่อนไขตามวรรคหนึ่ง ให้หมายความรวมถึงการกำหนดเงื่อนไขในกรณีดังต่อไปนี้ตามความเหมาะสมแก่กรณีด้วย

- (1) การกำหนดให้สิทธิหรือภาระหน้าที่เริ่มมีผลหรือสิ้นผล ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง
- (2) การกำหนดให้การเริ่มมีผลหรือสิ้นผลของสิทธิหรือภาระหน้าที่ต้องขึ้นอยู่กับ

เหตุการณ์ในอนาคตที่ไม่แน่นอน

- (3) ข้อสงวนสิทธิที่จะยกเลิกคำสั่งทางปกครอง

(4) การกำหนดให้ผู้ได้รับประโยชน์ต้องกระทำหรืองดเว้นกระทำหรือต้องมีภาระหน้าที่หรือยอมรับภาระหน้าที่หรือความรับผิดชอบบางประการ หรือการกำหนดข้อความในการจัดให้มีเปลี่ยนแปลง หรือเพิ่มข้อกำหนดดังกล่าว

จากข้อมูลดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าการกระทำใดของเจ้าหน้าที่รัฐปราศจากอำนาจ กฎหมายกำหนด หรือ การกระทำที่เกินขอบเขตถือได้ว่าเป็นการกระทำที่มีชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นบุคคลที่ทำหน้าที่รักษาผลประโยชน์ของสาธารณะ ดูแลช่วยเหลือประชาชนให้มีความสุข การกระทำจึงเป็นไปด้วยประโยชน์ของประชาชนเท่านั้น

2.3 นิติกรรมปกครองที่ไม่ได้ทำตามขั้นตอนที่เป็นสาระสำคัญ การดำเนินการสอบสวนทางวินัย หรือ การใช้อำนาจทางการปกครอง จำเป็นต้องทำตามขั้นตอนให้ถูกต้องตามระเบียบราชการ เช่น การลงโทษทางวินัยข้าราชการ หรือ เจ้าหน้าที่ของรัฐ จำเป็นต้องมีกรตั้ง

คณะกรรมการค้นหาข้อเท็จจริงเป็นอันดับแรก ไม่ใช่ข้อออกคำสั่งลงโทษที่ปราศจากการค้นหาข้อเท็จจริง ซึ่งการกระทำดังกล่าวถือได้ว่าไม่เป็นไปตามขั้นตอนของราชการ ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 37 คำสั่งทางปกครองที่ทำเป็นหนังสือและการยืนยันคำสั่งทางปกครอง เป็นหนังสือต้องจัดให้มีเหตุผลไว้ด้วยและเหตุผลนั้นอย่างน้อยต้องประกอบด้วย (1) ข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ (2) ข้อกฎหมายที่อ้างอิง (3) ข้อพิจารณาและข้อสนับสนุนในการใช้ดุลพินิจ นายกรัฐมนตรีหรือผู้ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายอาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดให้คำสั่งทางปกครองกรณีหนึ่งกรณีใดต้องระบุเหตุผลไว้ในคำสั่งนั้นเองหรือในเอกสาร แนบท้ายคำสั่งนั้นก็ได้ ลงโทษทางวินัยแก่ข้าราชการต้องปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนด การลงโทษทางวินัยแก่ข้าราชการ ต้องมีการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริง และให้โอกาสข้าราชการชี้แจงข้อเท็จจริงก่อนการลงโทษ หากไม่มีการดำเนินการตามขั้นตอนเหล่านี้ถือว่าไม่เป็นไปตามขั้นตอนของกฎหมายที่กำหนด

ดังนั้นการดำเนินการทางปกครองที่ไม่ได้ทำตามขั้นตอนที่เป็นสาระสำคัญจะถือว่าเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและอาจนำไปสู่การเพิกถอนหรือการเปลี่ยนแปลงคำสั่งนั้น เจ้าหน้าที่รัฐจึงต้องปฏิบัติตามขั้นตอนและวิธีการที่กฎหมายกำหนดอย่างเคร่งครัด

2.4. นิติกรรมการปกครองขัดต่อกฎหมาย กฎหมายปกครองทำหน้าที่เป็นกรอบที่ควบคุมการดำเนินการของหน่วยของรัฐ หรือ เจ้าหน้าที่ของรัฐให้ใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายยึดหลักนิติธรรม เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน การดำเนินการใดที่ไม่มีกฎหมายรองรับ หรือไม่ปฏิบัติตามขั้นตอนของกฎหมาย ถือได้ว่าการกระทำดังกล่าวมีความเสี่ยงต่อการกระทำ ความผิด หรือ การใช้อำนาจเกินขอบเขตที่กฎหมายกำหนดไว้อย่างชัดเจนเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ และการรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์สาธารณะ เช่น กรณีหน่วยงานของรัฐ หรือ เจ้าหน้าที่รัฐ สั่งปิดโรงงานแห่งหนึ่ง โดยไม่ได้ศึกษากฎหมายอย่างละเอียด ตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 มาตรา 37 “ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่พบว่า ผู้ประกอบกิจการโรงงานผู้ใดฝ่าฝืน หรือ ไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หรือการประกอบกิจการโรงงานมีสภาพที่อาจก่อให้เกิดอันตราย ความเสียหาย หรือความเดือดร้อนแก่บุคคลหรือทรัพย์สินที่อยู่ในโรงงานหรือที่อยู่ใกล้เคียงกับโรงงาน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้ผู้นั้นระงับการกระทำที่ฝ่าฝืนหรือ แก้ไขหรือปรับปรุง หรือปฏิบัติให้ ถูกต้องหรือเหมาะสมภายในระยะเวลาที่กำหนดได้”

ในกรณีที่เห็นสมควร เมื่อได้รับอนุมัติจากปลัดกระทรวง หรือผู้ซึ่งปลัดกระทรวงมอบหมาย ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจผูกมัดประทับตราเครื่องจักรเพื่อมิให้เครื่องจักรทำงาน

ได้ ในระหว่างการ ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ดังนั้นการสั่งปิดโรงงาน หรือการกระทำทางปกครองที่ขัดต่อกฎหมายถือว่าเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และอาจนำไปสู่การเพิกถอนหรือการเปลี่ยนแปลงคำสั่งนั้นได้ เจ้าหน้าที่รัฐจึงต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดและวิธีการที่กฎหมายกำหนดอย่างเคร่งครัดเพื่อความถูกต้องและเป็นธรรม

สำหรับกรณีศึกษาพลเมืองของรัฐกับคณะกรรมการการเลือกตั้งของรัฐบาลกลาง เป็นข้อพิพาทระหว่างรัฐกับเอกชน (Disputes Between the State and the Private Sector) ในปี 2010 พลเมืองของรัฐ (Citizens United) เป็นองค์กรที่ไม่แสวงผลกำไร (non-profit organization) พยายามออกอากาศสารคดีวิจารณ์ฮิลลารี คลินตัน (Hillary Clinton) โดยทำโฆษณาเป็นภาพยนตร์ในระหว่างการออกอากาศทางโทรทัศน์ การกระทำผิดพระราชบัญญัติการปฏิรูปการรณรงค์ของพรรคสองฝ่าย (The Bipartisan Campaign Reform Act : BCRA) โดยจำกัดบริษัทและสหภาพแรงงาน (unions) ไม่ให้ทุนสนับสนุนการสื่อสารการเลือกตั้ง จึงทำให้เกิดข้อพิพาทระหว่างรัฐกับเอกชน จึงทำให้เกิดคำถามว่า "การให้ทุนสนับสนุนองค์กรนำเสนอข่าวทางการเมืองโดยอิสระในการเลือกตั้งผู้สมัคร ถือว่าเป็นการฝ่าฝืนหลักประกันเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นหรือไม่" การตัดสินของศาลฎีกาของสหรัฐอเมริกา 5 ต่อ 4 คำตัดสินว่า "การระดมทุนขององค์กรสำหรับการออกอากาศทางการเมืองที่เป็นอิสระไม่สามารถถูกจำกัดภายใต้การแก้ไขครั้งแรก ความคิดเห็นส่วนใหญ่ของผู้พิพากษา แอนโทนี เคนเนดี (Anthony Kennedy) ได้เน้นย้ำว่ารัฐบาลไม่สามารถจำกัดคำพูดทางการเมืองขององค์กรที่นำเสนออย่างอิสระได้ ผลการตัดสินในครั้งนี้ได้นำสู่การเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์ทางการเมือง (the landscape of Political) สหรัฐอเมริกาเป็นอย่างมาก โดยอนุญาตให้บริษัทและสหภาพแรงงานใช้จ่ายเงินอย่างไม่จำกัดในการรณรงค์ทางการเมือง สิ่งนี้นำไปสู่การเพิ่มขึ้นของ Super PACS ซึ่งย่อมาจาก Super Political Action Committee นี้ คือกลุ่มทำงานด้านการเมืองที่สามารถระดมทุนและใช้จ่ายเงินได้โดยไม่จำกัดจำนวน เพื่อสนับสนุนหรือต่อต้านโจมตีผู้สมัครรับ เพื่อสนับสนุนหรือต่อต้านโจมตีผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดที่ตนเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย แต่จะไม่สามารถประสานงานกับผู้ลงสมัครหรือพรรคการเมืองได้โดยตรง (Sizeler-Fletcher, 2019) สิ่งนี้กลายเป็นข้อกังวลการใช้เงินสู่การเมืองและปัญหาทุจริต พร้อมทั้งกลุ่มอิทธิพลทางการเมืองจะเข้ามาทำลายระบบประชาธิปไตยในอนาคต

ภาพที่ 3 การใช้อำนาจหน้าที่ตามหลักกฎหมายมหาชน

สรุป

รัฐบาลมีบทบาทสำคัญในการสร้างกฎเกณฑ์และกฎหมายเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย ปกป้องสิทธิพลเมือง และส่งเสริมความดีส่วนรวม หน้าที่หลักของรัฐบาลคือการสร้างและบังคับใช้กฎหมายที่ควบคุมพฤติกรรมในสังคมกฎหมายมหาชนมีต้นกำเนิดจากอารยธรรมโบราณ เช่น เมโสโปเตเมีย กรีซ และโรม การพัฒนากฎหมายในยุคกลาง ยุคฟื้นฟูศิลปวิทยา และยุคปัจจุบัน ยังคงมีบทบาทสำคัญ ซึ่งหลักการแบ่งแยกอำนาจ (Separation of Powers) เป็นพื้นฐานสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการ เพื่อป้องกันการรวมตัวของอำนาจและรับรองการตรวจสอบและถ่วงดุลโดยกฎหมายมหาชนครอบคลุมสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบภายใต้กรอบกฎหมายที่ควบคุมความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับพลเมือง สิทธิภายใต้กฎหมายมหาชนให้การคุ้มครองที่รับประกันต่อบุคคล ส่วนหน้าที่ตามกฎหมาย คือ การปฏิบัติตามกฎหมาย การจ่ายภาษี และการเข้าร่วมในกระบวนการประชาธิปไตย และความรับผิดชอบภายใต้กฎหมายมหาชน คือ หน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐและหน่วยงานของรัฐในการปฏิบัติตามมาตรฐานทางกฎหมายและจริยธรรม ซึ่งการทำงานที่มีประสิทธิภาพของรัฐบาลจะขึ้นอยู่กับใช้อำนาจอย่างเหมาะสมและการปฏิบัติหน้าที่

อย่างเต็มความสามารถของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยให้ความสำคัญกับหลักการใช้อำนาจ เจ้าหน้าที่และหน่วยงานของรัฐต้องใช้อำนาจตามกฎหมายและเป็นไปตามมาตรฐานและขั้นตอนทางกฎหมาย นิติกรรมทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย การกระทำของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ฝ่าฝืนกฎหมาย ขอบบังคับ หรือบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

เอกสารอ้างอิง

- กัจบตี ก้องเบญจภูษ. (2554). **หลักกฎหมายมหาชน**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2567). **วิวัฒนาการทางปรัชญา และลักษณะของกฎหมายมหาชนยุคต่าง ๆ**. ครั้งที่ 15. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญศรี มีวงศ์อุโฆษ. (2561). **กฎหมายรัฐธรรมนูญ**. กรุงเทพฯ : โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พระราชบัญญัติโรงงาน. (2535). กรุงเทพฯ : กรมโรงงานอุตสาหกรรม.
- พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง. (2535). กรุงเทพฯ : สถาบันนิติธรรมาลัย.
- วรเจตน์ ภาคีรัตน์. (2567). **คำสอนว่าด้วยรัฐและหลักกฎหมายมหาชน**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : อานกฎหมาย.
- Barkan, J. D. (Ed.). (2009). **Legislative power in emerging African democracies (p. 3333)**. Boulder: Lynne Rienner Publishers.
- Bellamy, R. (2013). Democracy as Public Law: The Case of Constitutional Rights. **German Law Journal**, 14(8), 1017-1037.
- Bills, D. B., & Kaufman, E. (2007). **Brown v. Board of Education**. The Blackwell Encyclopedia of Sociology.
- Brawley, O. W. (2017). The role of government and regulation in cancer prevention. **The Lancet Oncology**, 18(8), e483-e493.
- Chiao, V. (2018). **Criminal law in the age of the administrative state**. Oxford University Press.
- Choudhury, B., & Petrin, M. (2019). **Corporate duties to the public**. Cambridge University Press.

- Coglianesi, C. (2015). **Administrative law: the US and Beyond**. International Encyclopedia of Social & Behavioral Sciences (James D. Wright ed., 2d ed. 2015)., U of Penn Law School, Public Law Research Paper, (16–20).
- de Mars, S. (2022). **General principles in EU public procurement law**. In **Research Handbook on General Principles in EU Law** (pp. 462 – 479). Edward Elgar Publishing.
- De Montesquieu, C. (1989). **Montesquieu: The spirit of the laws**. Cambridge University Press.
- Emerson, B. (2019). **The public's law: Origins and architecture of progressive democracy**. Oxford University Press.
- Halford, J. (2007). Statutory Equality Duties and the Public Law Courts. **Judicial Review**, 12(2), 89–98.
- Hall, K. L., & McGuire, K. T. (Eds.). (2005). **the judicial branch**. Oxford University Press, USA.
- Lake, P. F. (2004). Private law continues to come to campus: Rights and responsibilities revisited. **JC & UL**, 31, 621.
- Leib, E. J., Ponet, D. L., & Serota, M. (2012). Translating fiduciary principles into public law. **Harv. L. Rev. F.**, 126, 91.
- Lindseth, P. L. (2020). **Executives, Legislatures, and the Semantics of EU Public Law: A Pandemic–Inflected Perspective**. Forthcoming in Diane Fromage and Anna Herranz Surrallés (eds) Executive–Legislative (Im) Balance in the European Union (Hart).
- Locke, J. (2021). **Second treatise of government**. Phoemixx Classics Ebooks.
- Loughlin, M. (2010). **Foundations of public law**. Oxford University Press, USA.
- Martin, A. F. (2021). Where Are We Going? The Past and Future of Canadian Scholarship on Legal Ethics for Government Lawyers. **Can. B. Rev.**, 99, 322.

- Moeckli, D., Shah, S., Sivakumaran, S., & Harris, D. J. (Eds.). (2022). **International human rights law**. Oxford University Press.
- Rodríguez–Arana, J. (2015). **Derecho administrativo y derechos sociales fundamentales (Vol. 7)**. INAP/Global Law Press–Editorial Derecho Global.
- Sizeler–Fletcher, A. (2019). **A Study of the Impacts of the Citizens United Supreme Court Decision on Electoral Outcomes in US House of Representatives Races**.
- Spiro, P. J. (2019). Trump v. Hawaii. **American Journal of International Law**, 113(1), 109–116.
- Stoian, A. (2022). Legal Aspects of the Exercise of Public Service. **Romanian Military Thinking**, (1), 258–271.
- Stoian, A., & Drăghici, T. (2015). **The principle of legality, principle of public law**. In International Conference knowledge-based organization (Vol. 21, No. 2, pp. 512–515).
- Syrett, K. (2011). **The foundations of public law: principles and problems of power in the British constitution**. Palgrave Macmillan.
- Talesh, S. (2022). **Public law and regulatory theory**. In **Handbook on theories of governance (pp. 104–117)**. Edward Elgar Publishing.
- Taulbee, J. L., & Von Glahn, G. (2022). **Law among nations: an introduction to public international law**. Routledge.
- Tobin, R. W. (2004). **Creating the judicial branch: The unfinished reform (Vol. 70)**. Authors Choice Press.
- Tostes, R. (2021). **Public law and its techniques: semantic adaptations in catalan legal practice (13th–14th centuries)**.
- Trakman, L. E. (2016). Public Responsibilities Beyond Consent: Rethinking Contract Theory. **Hofstra L. Rev.**, 45, 217.
- Weinrib, E. J. (2011). Private law and public right. **University of Toronto Law Journal**, 61(2), 191–211.